

Veřejnost má na data právo

Koncem května si **helsinští statistici** připomněli stoleté výročí existence své instituce. Oslavovali netradičně – konferencí. Diskutovalo se na ni například i o tom, jak změřit kvalitu života a štěstí.

Programu konference byla věnována velká pozornost, což se odrazilo na vytvoření velmi zajímavé skupiny lidí z různých oblastí. Pozornost byla zaměřena na regionální a lokální data. Každý je totiž používá po svém a pracuje s nimi tak, jak vyžaduje jeho profese.

S příspěvky na téma prvního dne, „Informace, znalosti, zlepšení života“, vystoupilo několik řečníků. Spíše filozoficky byl zaměřený příspěvek profesora Ilkka Niiniluoto z University of Helsinki. Pohled „oficiálních“ statistiků prezentovala Heli Jeskanen-Sundström, která hovořila o tom, jak měřit kvalitu života a štěstí.

Informace pro všechny

Velmi zajímavé bylo vystoupení profesorky Denise Lievesley. Mluvila o datech pro veřejné využití. Zmínila se také o principech, které všeobecně platí, že například data sebraná a zpracovaná za veřejné prostředky mají být použita k veřejnému prospěchu. Podle ní ti, kdo sbírají data, mají vůči společnosti zodpovědnost za hospodárné využívání veřejných prostředků a snižování zátěže respondentů.

Rostoucí význam má sdílení dat i v mezinárodním prostředí. Zvláštní pozornost je třeba věnovat vědecké oblasti. Deklarace ISI (International Statistical Institut) o profesionální etice říká, že všechny vědecké práce by měly být přístupné, aby je mohli kontrolovat a hodnotit ostatní vědci. S tím souvisí také pojmy „e-věda“, „open data“, „open-access“. Vědci by měli své články a zdrojová data

Finové umějí naslouchat.

zpřístupňovat i v elektronické podobě. S tím však mají někteří problém. Zároveň si ale uvědomují, že opakované využití zdrojových dat povede ke zvýšení efektivity jejich využití pro celou společnost. Řada institucí se snaží nabídnout

Situace v Českém statistickém úřadu je v tomto ohledu ve srovnání s ostatními celkem příznivá. Veškerá agregovaná data totiž bezplatně zveřejňuje na svém webu již řadu let. Poskytuje také mikrodata pro vědecké a výzkumné

„Lidé z národních statistických úřadů se zaměřují na poskytování přesných statistických dat a odborníci z univerzit nebo výzkumných ústavů je pak používají a soustřeďují se na jejich praktické využití.“

data k co nejširšímu využití.

Závěrem svého vystoupení Lievesley uvedla, že na rozdíl od jiného „zboží“, jehož hodnota používáním klesá, je hodnota výzkumných dat (i dat obecně) tím vyšší, čím více jsou používána.

Zadarmo či za úplatu?

Hlavním tématem druhého dne konference byla „Otevřená data, otevřený přístup“. Toto téma je v současnosti velmi aktuální nejen na lokální, ale i na regionální úrovni. Vždy je však nezbytné dbát na ochranu individuálních údajů.

Účely. V jiných národních ani regionálních statistických úřadech tento přístup běžný není. Úřady si totiž musí alespoň částečně na svou činnost vydělat. Novinkou je podle Lievesley tento přístup do určité míry i pro akademickou a výzkumnou sféru.

Praktickou ukázkou, jak zajistit veřejnosti otevřený přístup k datům, prezentovali kolegové z Finska. Hovořili o projektu „Helsinki Region Infoshare – Open Regional Data for All“, jehož motto zní: „Zajistit rychlý a snadný přístup k regionálním informacím“. Cílem finského projektu je vytvořit sít

vlastníků informací, kteří budou dodržovat dohodnuté standardy, vytvořit webovou službu, jejímž prostřednictvím budou data pro veřejnost otevřena, a poskytovat data v „surové“ podobě, tedy snadno čitelná pro nejrůznější aplikace.

Helsinská statistika

„City of Helsinki Urban Facts“ je městským statistickým úřadem pro Helsinky. Jeho současná ředitelka, Asta Manninen, je velmi respektovanou odbornicí pro oblast městské a regionální statistiky, a tak mohla na konferenci přivítat významné představitele z oblasti statistiky i z Města Helsinek – například předsedkyni Finského statistického úřadu, Heli Jeskanen-Sundström, primátora Helsinek, Jussi Pajunena nebo Denise Lievesley, profesorku z King's College London a předsedkyni ESAC (European Statistical Advisory Committee).

Protože helsinská statistika hraje již řadu let významnou roli i v mezinárodní spolupráci, zúčastnili se oslav také významní zástupci SCORUSu (Standing Committee for Regional and Urban research) – Klaus Trutzel, em. ředitel statistického úřadu města Norimberka a Derek Bond z University of Ulster, bývalý předseda SCORUSu. Český statistický úřad zastupovala Petra Kuncová, nastupující předsedkyně SCORUSu pro období 2011–2013.

Petra Kuncová
sekte poskytování statistických
výstupů